Перспективи подальшого дослідження. Реалії сучасності потребують розробки людиноцентричної та дитиноцентрованої моделі освіти, у якій центром концепції буде справді учень і вчитель, а не власне інновація як данина моді чи ідея задля самої ідеї. Принципи людиноцентризму, природовідповідності та особистісного підходу потребують певних алгоритмів поведінки керівника, спрямованих на мінімізацію конфліктності в колективі.

Інтенсивні пошуки нового в управлінні, методичній роботі та практиці навчання породжують оригінальні виховні ідеї, форми та методи виховання, нестандартні підходи до управління, що характерно для першого рівня інноваційних процесів.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Вишневський О.* Людиноцентризм як педагогічна проблема на тлі сучасних цивілізаційних процесів / О. Вишневський // Освіта : всеукраїнський громадсько-політичний тижневик. – 2008. – № 32/33. – С. 10–11.

2. *Волкова Н. П.* Педагогіка: навч. посіб. / Н. П. Волкова. – К. : Академвидав, 2009. – 616 с.

3. *Гончаренко Семен.* Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 376 с.

4. *Дистервег Адольф.* О природосообразности и культуросообразности в обучении / А. Дистервег // Народное образование. – 1998. – № 7.

5. *Джура О.* Болонський процес як прояв модернізації освіти / О. Джура. – С. 58–63.

6. *Кремень В.* Особистісно-розвивальне навчання як науковий пріоритет / В. Кремень // Рідна школа. – 1998. – № 11. – С. 25–28.

7. *Коменский Я. А.* Избранные педагогические сочинения. – Т. 2 : Отдельные произведения (фото-файлы).

8. Педагогика : учеб. пособ. для студентов высш. пед. учеб. заведений / [под ред. В. А. Сластенина]. – М., 2004.

Стаття надійшла 23.04.2014 р.

УДК 378.046.4

Оксана МАРИНОВСЬКА

РЕАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПРОЕКТНО-ВПРОВАДЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІНСТИТУТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядається проблема наукового осмислення й узагальнення досвіду застосування нових технологій науково-методичного супроводу інноваційної діяльності, зокрема, у системі проектно-впроваджувальної діяльності інституту післядипломної педагогічної освіти.

Роль та місце системи проектно-впроваджувальної діяльності в цілісній системі інноваційної діяльності інституту розкрито в історико-педагогічній ретроспективі. Якісні показники її ефективності подано через порівняльний аналіз змістових ліній науково-методичного супроводу.

Ключові слова: післядипломна педагогічна освіта, науково-методичний супровід, інноваційна діяльність, система проектно-впроваджувальної діяльності.

О. Мариновская. Реализация системы проектно-внедренческой деятельности в институте последипломного педагогического образования. В статье рассматривается проблема научного осмысления и обобщения использования новых технологий научно-методического сопровождения инновационной деятельности, в частности, в системе проектно-внедренческой деятельности института последипломного педагогического образования.

Роль и место системы проектно-внедренческой деятельности в целостной системе инновационной деятельности института раскрыто в историко-педагогической ретроспективе. Качественные показатели ее ефективности подано через сравнительный анализ содержательных линий научно-методического сопровождения.

Ключевые слова: последипломное педагогическое образование, научно-методическое сопровождение, инновационная деятельность, система проектно-внедренческой деятельности.

O. Marynovska. Implementation of project activities implementing service teacher training institute. The article deals with the problem of scientific understanding and summing up of using of new technologies of scientific and methodical support of innovative activity implementation in the system of the project-implementing activity at In-Service Techers Training Institute.

The role and place of the system of the project-implementing activity in the system of innovative activity of the institute is described through historical and pedagogical retrospective. Qualitative indices of its effectiveness are shown with the help of comparative analysis of the content lines of scientific and methodical support.

Keywords: In-Service Teacher Training education, scientific and methodical support, innovative activity, technology of the project-implementing activity.

Мета: розкрити роль та місце системи проектно-впроваджувальної діяльності в цілісній системі інноваційної роботи інституту; проаналізувати якісні показники її ефективності.

Постановка проблеми в загальному вигляді. У період інноваційних зрушень у галузі освіти особливо актуальною є проблема ефективного управління інноваційними процесами, здійснення науково-методичного супроводу інноваційної діяльності педагогів та керівників закладів освіти, зокрема Івано-Франківської області. Їх підготовка в післядипломній освіті вимагає відповідних змін, що обумовлює потребу наукового осмислення, узагальнення та систематизації практичного досвіду застосування нових технологій роботи з дорослими, зокрема, системи проектно-впроваджувальної діяльності.

Основні вимоги до педагогічних та керівних кадрів, рівня їхньої підготовки щодо реалізації стратегічних державних завдань модернізації змісту освіти відображено в Законах України "Про освіту", "Про вищу освіту", Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Положенні про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, Положенні про експериментальний

© О. Мариновська

Рис. 1. ***Системний підхід до впровадження інновацій в історико-педагогічній ретроспективі: науково-методичний супровід***

загальноосвітній навчальний заклад тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової психолого-педагогічної літератури засвідчив наявність широкого кола досліджень, у яких розкрито питання науково-методичного супроводу інноваційної діяльності (О. Козакова, В. Ларіна, Н. Рибникова, Т. Сорочан та ін.). Вирішенню проблеми проектування інноваційних педагогічних технологій присвячені праці В. Беспалько, В. Монахова, Г. Селевко та ін.; технологій управління освітніми проектами – Л. Ващенко, Л. Даниленко, організації проектної діяльності учнів – К. Баханова, В. Гузєєва, І. Єрмакова, А. Цимбалару, В. Кукушина та ін.; професійно-педагогічної підготовки вчителів до проектної діяльності – Н. Єлькіна, О. Пєхоти, Т. Побєдової, Л. Зазуліної та ін.; проектно-технологічної – Л. Забродської, О. Онопрієнко, Л. Хоружі та ін. Однак питання науково-методичного супроводу застосування інновацій у системі проектно-впроваджувальної діяльності інституту післядипломної педагогічної освіти потребує теоретичного осмислення, узагальнення та систематизації досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Роль та місце системи проектно-впроваджувальної діяльності в цілісній системі інноваційної діяльності інституту розкриємо в історико-педагогічній ретроспективі *(рис. 1)*.

Варто відзначити позитивну динаміку за кількісними показниками застосування інновацій у закладах освіти області *(діаграма 1)*. Отже, у педагогічних працівників сформовано позитивне ціннісне ставлення до інноваційної роботи. Ураховуючи, що система проектно-впроваджувальної діяльності є складовою цілісної системи інноваційної діяльності інституту, то її внесок у загальні кількісні показники науково-методичного супроводу впровадження інновацій у закладах освіти області, ІППО, Р(М)МК(Ц), ЗНЗ є вагомим, оскільки методистами інституту тільки 2014 році реалізуються 19 науково-методичних проектів.

Методисти інституту перейшли від програм упроваджувальних досліджень до технологій науково-методичного суп-

Діаграма 1

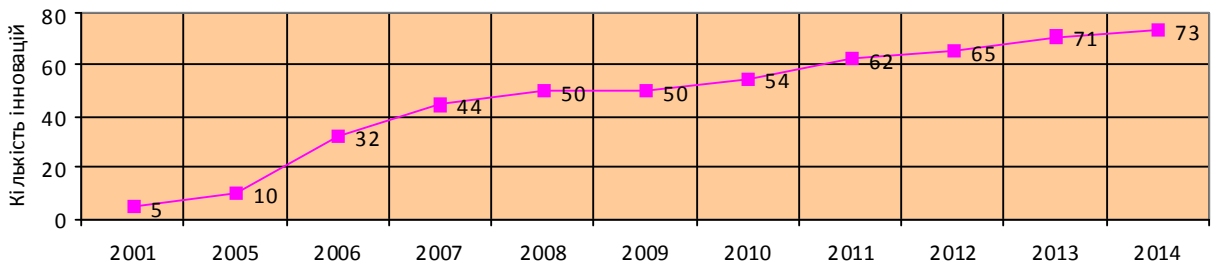

Діаграма 2

Динаміка проектно-впроваджувальної діяльності в інституті

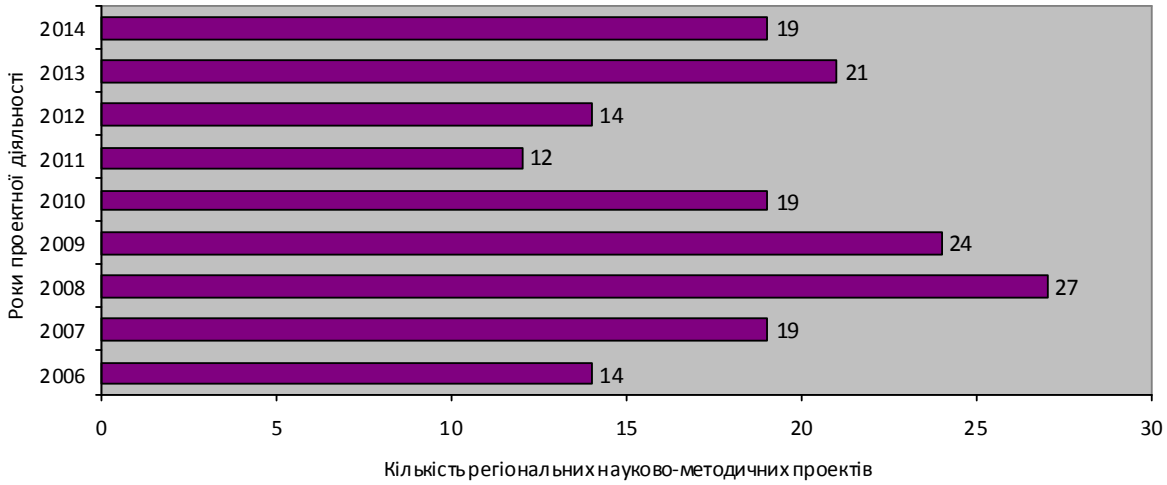

роводу застосування інновацій: система проектно-впроваджувальної діяльності, консалтинговий супровід упровадження інновацій та поетапний, програмно-цільовий підхід до впровадження системи розвивального навчання.

боти в системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників ("Віртуальна кафедра педагога-новатора"), одним з технологічних етапів якої є консалтинговий супровід застосування інновацій.

Віртуальна кафедра педагога-новатора, як складова цілісної системи проектно-впроваджувальної діяльності інституту, є базовою для хмарних технологій, що об'єднали професійні контенти Івано-Франківського та Запорізького ОІППО в Інтернет-порталі "Інноваційний освітній простір: INTERBRAMA" – http://www.interbrama.in.ua/

проектно-впроваджувальної діяльності в інституті розкриємо через порівняльний аналіз змістових ліній науково-методичного супроводу.

Так, 2008 р. домінували педагогічні інновації локального, процесуального

Таблиця 1

Проект "Обдаровані діти"	Розвиток обдарованості школярів засобами предметів суспільно-гуманітарного циклу	Технологія "Створення ситуації успіху" Технологія формування творчої особистості Технологія професійного (технологічного) портфоліо вчителя	Н. Уманців, Я. Козленко, В. Островський, С. Боднаренко, С. Худецька, Ю. Косенко, О. Кондрат	Учителі предметів суспільно-гуманітарного циклу, керівники методоб'єднань, методисти Р(М)МК

Динаміка за кількісними показниками розроблення та реалізації регіональних науково-методичних проектів – позитивно стабільна *(діаграма 2)*.

Систему проектно-впроваджувальної діяльності, зорієнтовану на реалізацію цілісного андрагогічного циклу науково-методичного супроводу, підсилили технологією організації самостійної ро-

Якісні показники ефективності

рівнів *(табл. 1)*.

Починаючи з 2012 року, вибір інновацій для науково-методичного супроводу зроблено на користь системних, директивних інновацій *(табл. 2)*.

Зміна пріоритетів щодо вибору інновацій обумовлена об'єктивною потребою першочергового здійснення науково-методичного супроводу інновацій систем-

Таблиця 2

Проект "Інноваційна культура"	Розвиток інноваційної культури вчителя як умова ефективної реалізації змістових ліній Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти на уроках іноземної мови	Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (освітня галузь "Мови і літератури"). Компетентнісний підхід	Ю. Косенко, О. Кондрат, О. Мариновська	Керівники районних (міських) методичних об'єднань учителів іноземної мови

Таблиця 3

Проект "Інклюзивна освіта"	Психолого-педагогічний супровід упровадження інклюзивного навчання в закладах освіти області	Методика інклюзивного навчання	О. Волошин, Н. Глинянюк, Г. Сав'юк	Методисти Р(М)МК(Ц), відповідальні за інклюзивне навчання

ного рівня (*державні стандарти, концепції, програмно-методичне забезпечення, програма* "Основні орієнтири виховання учнів в 1–11 класах ЗНЗ" та інші), що є директивними (обов'язковими для впровадження). Останні розроблені на якісно новій теоретико-методологічній основі *особистісно-діяльнісного, компетентнісного, аксіологічного підходів.* Тож вони потребують підвищення рівня професійної компетентності педагогів щодо їх практичної реалізації.

Як приклад системних інновацій можна назвати інклюзивне навчання, що потребує відповідного психолого-педагогічного супроводу в закладах освіти області *(табл. 3).*

Застосування *педагогічних інновацій локального рівня* вчителі демонструють на майстер-класах, семінарах-практикумах різного рівня, що проводяться в рамках регіональних проектів. Це технології інтерактивного навчання, здоров'язбережувальні технології, технологія розвитку критичного мислення, проектні технології, колективні творчі справи, технологія особистісно орієнтованого уроку та інші. Варто відзначити масове застосування педагогами області нових форм та методів навчання і виховання, ІКТ, зокрема, мультимедіа-технологій у навчально-виховному процесі.

Керівників ЗНЗ цілеспрямовано готують до впровадження *локальних управлінських технологій, методик, моделей (табл. 4).*

Характеристика проектів *за цільовою аудиторією.* Помітно змінилася цільова аудиторія проектної діяльності методиста інституту, порівнюючи з 2008 роком. Сьогодні – це методисти Р(М)МК(Ц), керівники районних (міських) методичних об'єднань, творчих груп. Підготовка педагога-андрагога стала пріоритетною *(табл. 5).*

Характеристика проектів *за цільовим призначенням:*

• Науково-методичний супровід упровадження педагогічних інновацій, що є експериментально перевіреними та рекомендованими до використання.

Таблиця 4

Проект "Інститут управління"	Науково-методичний супровід формування готовності керівників ЗНЗ до роботи в умовах модернізації освіти	Програма розвитку школи. Технології проведення педагогічної ради. Управлінське рішення: технологія розробки та прийняття розпорядчих документів. Модель здоров'язберігаючого та життєтворчого середовища. ІКТ та педагогічні інновації в управлінській діяльності та навчально-виховному процесі ЗНЗ	О. Нижник, Г. Пониполяк, С. Клімковська	Керівники ЗНЗ

• Науково-методичний супровід дослідницько-експериментальної роботи, що передбачає розроблення, експериментальну перевірку інновацій (експериментальна робота регіонального, всеукраїнського рівнів за проектами "Освітній округ" – Л. Келембет; "Інноваційний розвиток школи" – О. Мариновська), а також упровадження педагогічних інновацій *(табл. 6).*

• Науково-методичний супровід пошуково-дослідницької роботи, що перед-

Таблиця 5

Проект "Педагог-андрагог"	Підготовка педагога-андрагога до реалізації змістових ліній Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (освітня галузь "Мови і літератури")	Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (освітня галузь "Мови і літератури"). Андрагогічний підхід *(Підготовка педагога-андрагога. – О.М.)* Компетентнісний підхід	О. Мариновська, Н. Уманців, Я. Козленко, С. Худецька	Методисти Р(М)МК(Ц), відповідальні за викладання української мови, української та світової літератур

Таблиця 6

Проект "Освітній округ"	Організаційно-педагогічні умови функціонування освітнього округу в сільській місцевості	Модель освітнього округу *(Розроблення та експериментальна перевірка інновації. – О.М.).* Управлінські технології: автоматизація моніторингових досліджень (комплекс програм, І. Лапшина). Кваліметричний підхід в управлінській діяльності	Л. Келембет	Керівники *експериментальних* ЗНЗ сільської місцевості

бачає апробацію нових педагогічних ідей, моделей; упровадження педагогічних ідей видатних учених, освітян; розроблення регіонального компонента змісту шкільної краєзнавчої освіти тощо. Це проекти "Моделі виховних систем ЗНЗ" (О. Фляк, Л. Келембет), "Інститут класного керівника" (О. Риндич, Л. Келембет), "Педагоги Східної Галичини XX ст." (З. Нагачевська, С. Сміх Н. Попович), "Автентична культура Прикарпаття" (В. Шумей, В. Римар, В. Демків, Н. Уманців, С. Худецька), "Літературне Опілля" (М. Федунь), "Етнопедагогіка: М. Г. Стельмахович" (Л. Калуська, Н. Бабій, Л. Мінда, Г. Мишаста) *(табл. 7)*.

Як показує практика, методисти інституту надають перевагу упроваджувальним проектам. Пошуково-дослідницькі проекти обирають методисти (викладачі), котрі тісно співпрацюють з кафедрами (лабораторіями) інституту. Дослідницько-експериментальні проекти, як правило, розробляють і реалізують тільки працівники кафедр.

Характеристика проектів за тривалістю: короткотривалі – 1; середньої тривалості – 2–3; довготривалі – 4–6 років.

Зазначимо, що 2014 р. переважають довготривалі проекти, тоді як 2008 – короткотривалі. Як показує практика, найпродуктивнішими є проекти середньої тривалості.

Специфіка професійно-трудової діяльності методистів інституту обумовлює особливість розроблення змістових ліній проектної роботи, оскільки поняття "проектно-впроваджувальна діяльність" є поліфункціональним за суттю.

Якщо вчителі розробляють проекти впровадження однієї конкретної інновації (технологія, методика тощо), то методисти інституту намагаються дати відповідний супровід кільком (на рівнях змісту освіти й процесу) відповідно до обраної науково-методичної теми (проблеми) *(табл. 8)*.

Таблиця 7

Проект "Моделі виховних систем ЗНЗ"	Упровадження моделей виховних систем як основа формування розвивального середовища в ЗНЗ" (за програмою "Основні орієнтири виховання учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України"	Програма МОН "Основні орієнтири виховання учнів 1–11 класів ЗНЗ України". Моделі виховних систем школи *(Розроблення та апробація моделі. – О. М.).* Модель превентивного виховного середовища. Моніторинг ефективності впровадження моделей виховних систем ЗНЗ. Аксіологічний підхід	О. Фляк, Л. Келембет	Заступники директорів з виховної роботи ЗНЗ

Порівняльний аналіз проектно-впроваджувальної діяльності методиста інституту з традиційною моделлю подано в *таблиці 9*.

Вибір будь-якої технології науково-методичного супроводу впровадження інновацій повинен бути добровільним. Кожен методист інституту має право на самореалізацію. Технологія проектно-впроваджувальної діяльності є засобом

Діаграма 3

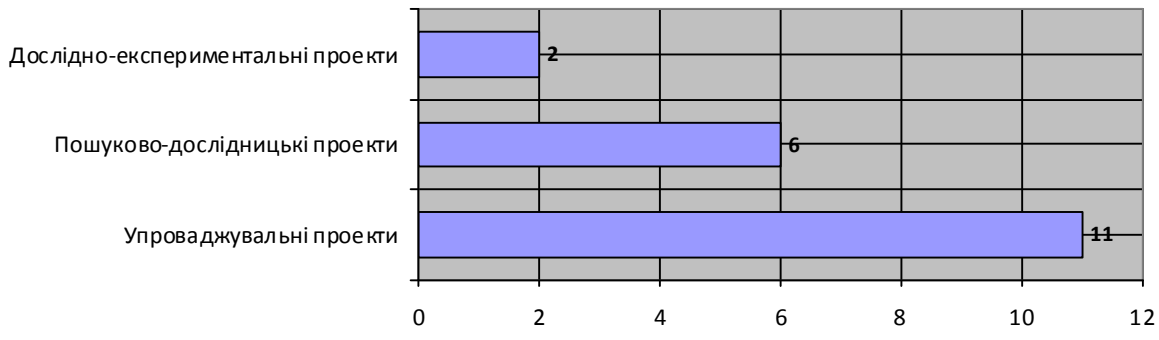

Таблиця 8

Проект "Держстандарт ПЗО"	Науково-методичний супровід упровадження Державного стандарту початкової загальної освіти	*Інновації на рівні змісту освіти. – О.М.* Державний стандарт початкової загальної освіти. Програми курсів варіативної складової Базового навчального плану (3 клас). Компетентнісний підхід *Процесуальні інновації. – О. М.* ІКТ та педагогічні технології у початковій школі	О. Мариновська, С. Юсипчук, Н. Попович	Методисти Р(М)МК(Ц), відповідальні за початкову освіту

досягнення передбачуваного результату, а не самоціллю. Зауважимо, що професійні продукти діяльності методиста відрізняються від технологічних тим, що останні є результатом діяльності за конкретним науково-методичним проектом, оскільки реалізують лише один із напрямів його професійної діяльності, що є для нього як професійно, так і особистісно значущим.

У статті узагальнено та систематизовано досвід застосування нових технологій роботи з дорослими, зокрема, системи проектно-впроваджувальної діяльності інституту післядипломної педагогічної освіти, а саме: розкрито роль та місце педагогічної інновації в цілісній системі інноваційної діяльності інституту, проаналізовано якісні показники її ефективності.

Таблиця 9

Упровадження інновацій	*Наук.-метод. проекти*	*Традиційна модель*
Технологія супроводу	Вільний морально відповідальний вибір	Функціональні обов'язки
Вибір	Напряму діяльності та відповідних інновацій	Теми (проблеми) семінару, творчої групи тощо
Цілепокладання	Стратегічне (мета проекту), тактичне (завдання проекту), операційне (мета, завдання семінару, творчої групи…)	Операційне (мета, завдання семінару, творчої групи…)
Зміст діяльності	Науково-методичний супровід упровадження інновацій	
Процес	Технологічний	Епізодичний
Форми методичної роботи	Системні (проект як технологія, що включає різні форми роботи)	Локальні (семінар, творча група тощо)
Показники результативності	Цільові (досягнення мети, завдань проекту); операціональні (оцінка засобів досягнення цілей)	Цільові (досягнення мети, завдань семінару...); операціональні (оцінка засобів досягнення цілей)
Результативність	Формування готовності до інноваційної діяльності, розвиток професійної компетентності, підвищення педагогічної майстерності	
	Технологічні продукти проектної діяльності як різновид професійних	Продукти професійної діяльності

ЛІТЕРАТУРА

1. *Мариновська О.* Науково-методичний супровід упровадження педагогічних інновацій: сутність, специфіка, орієнтири реалізації / О. Мариновська // Рідна школа : наук.-пед. журнал. – 2012. – № 8?9. – С. 28–32.

2. *Мариновська Оксана.* Готовність учителя-практика до інноваційної діяльності: технологічний інструментарій [Електронний ресурс] / Оксана Мариновська. – Режим доступу до журн. : http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp17/marinovska.pdf

3. *Мариновська О. Я.* Формування готовності вчителів до проектно-впроваджувальної діяльності: теорія і практика : монографія / Оксана Яківна Мариновська. – Івано-Франківськ : Симфонія-форте ; Полтава : Довкілля-К, 2009. – 500 с.

4. Організатору інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи у загальноосвітньому навчальному закладі : методичний порадник / [авт.-упоряд. : І. Н. Євтушенко, Ю. І. Завалевський, С. В. Кириленко, О. І. Кіян, К. В. Ткачук-Таранік]. – К. – Чернівці : Букрек, 2014. – 420 с.

Стаття надійшла 16.04.2014 р.